Oświadczenie złożone
przez senatora Adama Bodnara
na 43. posiedzeniu Senatu
w dniu 16 października 2025 r.

Oświadczenie skierowane do ministra spraw wewnętrznych i administracji Marcina Kierwińskiego

Młodzieżowe rady gmin, powiatów i województw stanowią niezwykle ważny element systemu demokratycznego w Polsce, umożliwiając młodym osobom realne uczestnictwo w życiu publicznym oraz w procesie podejmowania decyzji na szczeblu samorządowym. Są one przestrzenią kształtowania postaw obywatelskich, uczą odpowiedzialności za lokalną wspólnotę i pozwalają młodzieży lepiej zrozumieć mechanizmy funkcjonowania władzy publicznej.

W 2021 r. zostały znowelizowane przepisy dotyczące funkcjonowania rad młodzieżowych. Zgodnie z ustawą z 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie rozszerzono krąg podmiotów, które mogą wnioskować o utworzenie młodzieżowej rady. Ponadto rozszerzono możliwość ich tworzenia na powiaty oraz województwa. Co ciekawe, ustawa została przyjęta tylko przy 1 głosie sprzeciwu.

We wrześniu zostały przyjęte kolejne zmiany legislacyjne dotyczące młodzieżowych rad. Ustawa z 12 września 2025 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o funduszu sołeckim, przyjęta przez Senat dnia 24 września 2025 r., rozszerza możliwość powoływania młodzieżowych rad także na poziomie jednostek pomocniczych gmin, a więc sołectw, osiedli oraz dzielnic. Dotychczas brakowało podstawy prawnej dla tworzenia takich rad, mimo że w wielu miejscach w Polsce młodzi społecznicy podejmowali oddolne próby ich organizacji. Nowe przepisy nie tylko umożliwiają tworzenie tych rad, lecz także wskazują, jakie kompetencje te młodzieżowe rady mają mieć.

Te rozwiązania zostały bardzo pozytywnie przyjęte przez środowiska młodzieżowe. Polska Rada Organizacji Młodzieżowych wskazywała, że na takie przepisy młodzi ludzie czekali od lat, a ich wprowadzenie może stać się impulsem do rozwoju aktywności społecznej w najmniejszych wspólnotach lokalnych.

Problem polega na tym, że chociaż mamy bardzo przyzwoite rozwiązania obowiązujące już od 4 lat, od tej przełomowej nowelizacji w 2021 r., to według danych zebranych przez Laboratorium Badań i Działań Społecznych w Polsce funkcjonuje jedynie ok. 500 młodzieżowych rad gminnych oraz ok. 70 rad powiatowych. Funkcjonują także rady na poziomie sejmików. To oznacza, choć różnie można liczyć, że te rady młodzieżowe istnieją w zaledwie 1/4, może nawet w 1/5 jednostek samorządu terytorialnego, które mogłyby je powołać. Co więcej, teraz, nawet jak ta nowelizacja zostanie podpisana przez prezydenta – miejmy nadzieję – i wejdzie w życie, i tak to, z czego startujemy, jest mocno niewystarczające. Moim zdaniem konieczne są szersze działania promocyjne, edukacyjne, informacyjne, zwłaszcza w kontekście wprowadzenia przedmiotu: edukacja obywatelska, które pozwolą zwiększyć świadomość władz lokalnych i społeczności lokalnych co do roli, jaką takie rady mogą odgrywać w kształtowaniu postaw obywatelskich.

W związku z tym zwracam się do pana ministra z następującymi pytaniami.

1. Czy ministerstwo planuje uruchomienie kampanii informacyjnej lub promocyjnej mającej na celu upowszechnienie idei młodzieżowych rad w jednostkach samorządu terytorialnego?

2. Czy ministerstwo przewiduje wsparcie merytoryczne lub finansowe dla gmin i jednostek pomocniczych, które zdecydują się na powołanie młodzieżowych rad, np. w formie programów dotacyjnych, szkoleń dla opiekunów czy poprzez proponowanie wzorcowych statutów?

3. Jakie działania podejmuje bądź planuje podjąć ministerstwo w zakresie współpracy ze związkami jednostek samorządu terytorialnego oraz z organizacjami młodzieżowymi i oświatowymi w celu promocji młodzieżowych rad?

Adam Bodnar